

LINNUHARULDUSED EESTIS 2017-2018 Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 16

Margus Ots* & Uku Paal

Eesti Ornitoloogiaühing, Veski 4, 51005 Tartu

Kokkuvõte

Käesolev aruanne on Eesti linnuharulduste komisjoni kuueteistkümnnes kokkuvõte meil harva ja juhuslikult esinevate lindude kohtamisteadetest. Lõplik hinnang anti 178 teatele, neist 177 pärineb 2017. ja 2018. aastast. Teadetest kinnitati 168 (94 %) ja lükati tagasi 10. Eesti lindude nimekirja lisandus kolm uut liiki. Eesti lindude nimekirjas on seisuga 31.12.2018 kokku 390 loodusliku päritoluga ja meil või naabermaades püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud liiki.

Sissejuhatus

Alljärgnevaga jätkab Eesti linnuharulduste komisjon (edaspidi HK) kokkuvõtete avaldamist meil harva kohatavate lindude kohta. Käesolev aruanne on järjekorras kuueteistkümnnes ja käsitleb 2017. ja 2018. aastat. Täiendavalt on aruandes ära toodud ka seni avaldamata teated varasemal ajal kohatud haruldustest, mille kohta otsus siiani puudus või millised alles nüüd hilinemisega HK-le läbivaatamiseks esitati.

Komisjoni koosseis ja töökord

HK koosseisu kuuluvad avaldatavate teadete läbivaatamisel viis põhiliiget ja kuni viis varuliiget, kes asendasid vajadusel

põhiliikmeid. Komisjoni liikmed vaatasid teated igaüks eraldi läbi ja andsid neile sõltumatu hinnangu. Kui kogunes vähemalt neli heakskiitvat otsust ja viies ei olnud tagasilükkavat, loeti teade vastuvõetuks ning kui vähemalt kolm liiget otsustas teadet mitte tunnustada, loeti see tagasilükatuks. Muudel puhkudel arutati teadet komisjoni koosolekul ning vajadusel tehti lõplik otsus hääletamise teel.

Aruandes avaldatavate teadete käsitlemise ajal oli HK koosseis järgmine: Margus Ots (esimees ja sekretär, põhiliige), Triin Kaasiku (varuliige), Eerik Leibak (varuliige), Vilju Lilleleht (varuliige), Mihkel Metslaid (põhiliige), Jan Nordblad (põhiliige), Uku Paal (põhiliige), Ranno Puumets (põhiliige), Indrek Tammekänd (varuliige) ja Tarvo Valker (varuliige).

* E-post: margus.ots@gmail.com

Lisaks HK liikmetele osalesid komisjoni töös konsultantidena Annika Forsten ja Hannu Huhtinen.

Vaatlusankeetide täitmisest

HK-s käsitlemisele kuuluva liigi või alamliigi isendi kohtamisel tuleb täita vaatlusankeet. Nii käsitletavate liikide nimekiri kui ka vaatlusankeet on kättesaadavad Eesti Ornitoloogiaühingu veebilehel <http://www.eoy.ee>. Vaatlusankeet tuleb täita võimalikult kiiresti, enne kui üksikasjad ununevad. Suur abi on teatele lisatud fotost, videost ja/või helisalvestisest. Sellise tõendusmaterjali lisamisel aga ei tohi muutuda hooletuks ning ankeet tuleb ikkagi võimalikult detailselt ja täpselt täita. Sageli on kohatud isendit kirjeldatud nii pinnapealselt, et liiki või alamliiki ei ole võimalik üheselt määrata. Vahel pole välistatud, et tegemist võib olla meil tavalisema või vastupidi – veelgi haruldasema liigiga, kellega vaatleja arvestada ei osanud. Just ebapiisav kirjeldamine on peamiseks põhjuseks, miks vaatlusi ei tunnustata. Kui mõne liigi mõnda alamliiki peaks tulevikus käsitletama iseseisva liigina, ei saa HK teate uuel hindamisel vaadeldud linnu uut liigilist kuuluvust enam pahatihti tuvastada, sest kirjeldus pole piisavalt põhjalik.

Iga linnurõngastaja vastutab selle eest, et tema märgistatud harulduse kohta täidetaks HK ankeet. Püütud linnu kirjeldamisel peab olema iseäranis hoolikas. Lisaks sulestiku detailsele kirjeldamisele tuleb ka linnu mõõdud põhjalikult kirja panna. Selline põhjalik kirjeldamine on sageli ainukeseks võimaluseks linnu

alamliigilise kuuluvuse määramiseks. Linnu rõngastamisel tuleb ankeedis ka linnule pandud rõnga number ära märkida.

Lisaks linnu kirjeldamisele tuleb ankeeti kirja panna vaatluse täpne aeg ja koht ning kõigi vaatlejate täielikud nimed. Kui peale Teie vaatlesid sama lindu veel teisedki vaatlejad, ärge jääge lootma nende peale. Kui ei olnud kokkulepet teate esitamise kohta, siis esitage see igaks juhuks ise.

HK-le teeb jätkuvalt muret, et mitmed harulduste kohtajad ei ole siiani esitanud teateid läbivaatamiseks. **Vaatlejad peavad arvestama sellega, et kõik HK poolt tunnustamata linnuharulduste kohtamisteated jäävad välja harulduste andmebaasist, neid ei avaldata ja nendega ei arvestata vastava ala linnustiku ülevaadete koostamisel.** Palume vaatlejatel oma teated alati ära saata kas kohe või hiljemalt vaatlusaasta lõpuks. Ka vanade teadete esitamisega ei ole kunagi hilja.

Läbivaadatud teadete hulk

Kokku vaadati läbi ja anti lõplik hinnang 178 teatele, millest 96 olid 2017. ja 81 2018. aastal ning 1 enne 2017. aastat tehtud vaatluste kohta. Teadetest 168 (94 %) kinnitati ja 10 (6 %) lükati tagasi. Et mitme teate kohta pole veel lõplikku otsust tehtud ja mõnda on käsitletud korduvalt, siis on HK poolt läbi vaadatud vaatluste tegelik hulk suurem. Tagasi lükatud vaatluste hulk on viimastel aastatel vähenenud, sest järjest enamate vaatluste kohta on olemas tõendusmaterjali (foto, video või helisalvestis).

Kõigi HK poolt käsitletavate liikide kõik aktsepteeritud (heaks kiidetud) vaatlused on esitatud Eesti Ornitoloogiaühingu veebilehel (<https://www.eoy.ee/hk>).

Muutused Eesti lindude nimekirjas

Loodusliku päritoluga liikidest (kategooria A) lisandus Eesti lindude nimekirja 2011. aastal hallrüdi (*Calidris pusilla*) ning 2018. aastal veisehaigur (*Bubulcus ibis*) ja kääpakotkas (*Aquila heliaca*). Uueks tõestatud haudelinnuks Eestis on lääne-pöialpoiss (*Regulus ignicapilla*).

Seisuga 31.12.2018 on Eesti lindude nimekirjas loodusliku päritoluga või meil (või naabermaades) püsiva asurkonna moodustanud sissetalutud liike (kategooriad A, B ja C) 390 liiki. Teadmata päritoluga (kategooria D) liikide nimekirjas on 5 liiki ja vangistusest pääsenud (kategooria E) liikide nimekirjas 12 liiki¹. D- ja E-kategooria liike põhinimekirja ei kanta.

Eesti linnuliikide nimekirja koostamisel on HK seni aluseks võtnud Euroopa Harulduskomisjonide Liidu Taksonoomiakomisjoni (AERC TAC) ettepanekud (Crochet *et al.* 2010; Crochet *et al.* 2011; Crochet *et al.* 2012; Crochet *et al.* 2015; Crochet & Joynt 2015). AERC TAC ettepanekuid on järginud ka naabermaad Soome ja Läti. Käesolevas aruandes toodud lindude teaduslikud nimetused ja taksonoomiline järjestus põhinevadki AERC TAC soovitel. Kuna aga AERC TAC ei ole viimastel aastatel aktiivselt

tegutsenud ning kasutatav lindude süsteem ei vasta enam tänapäeva teadusandmetele, on HK koos Põhjamaade linnuharulduskomisjonidega arutanud mõne alternatiivse süsteemi ja taksonoomilise järjestuse kasutamist, kuid ühiselt ollakse uue süsteemi osas siiski veel äraootaval seisukohal.

Teated

Järgnevalt on esitatud varasemates HK aruannetes avaldamata teated Eestis kohatud haruldaste linnuliikide kohta kuni 2018. aasta lõpuni. Kõik need teated on HK poolt läbi vaadatud ja nende kohta on tehtud heakskiitev või tagasilükkav otsus. Praegu veel käsitluses olevaid vaatlusi ei avaldata.

Liigi nimetuse järel on sulgudes esitatud neli arvu. Esimene arvupaar märgib vastavalt linnuleidude (-vaatluste) ja isendite hulka kuni aastani 2017 (kaasa arvatud), teine paar linnuleidude ja isendite hulka 2017. ja 2018. aastal. Arvude asemel on X, kui teateid või linde pole olnud võimalik täielikult loendada (teadmata arv pesapoegi, andmete puudulikkus, samad isendid erinevates kohtades või samas kohas erinevatel aegadel jne).

Kui teates on isendite, paaride vms arv märkimata, on mõeldud üht lindu, paari vms. Kui vaatluse kohta on olemas tõendusmaterjal (foto, video, helisalvestis vms), siis on see märgitud konkreetse teate järele.

¹ E-kategooria nimekirja on kantud vaid need vangistusest pääsenud liigid, kes Eesti tingimustes vastu pidada suudavad.

Kuna Eesti administratiivne jaotus on pidevalt muutunud, siis andmete võrreldavuse huvides kasutab HK kohanimede esitamisel põhiliste haldusüksustena ajaloolisi kihelkondi. Kihelkonnad on ornitoloogiliselt aktiivsest perioodist (1840–2018) poole kestel käibinud ka ametlike haldusüksustena ning neid kasutatakse tänini näiteks keele-, rahvajm teaduses. Aastatel 2009–2011 tähistati kihelkonnapiirid Eesti kõigi riigimaanteede ääres vastavate siltidega ning need on kujutatud ka “Regio” Eesti teede atlase viimastes trükkides.

Kasutatud lühendid. khk = kihelkond, mk = maakond (2018. aasta jaotuse järgi, kui erineb põlisest), l = linn, s = saar, ps = poolsaar, is = isend, 1a = samal kalendriaastal sündinud, 1a+ = vähemalt eelmisel kalendriaastal sündinud, 2a = eelmisel kalendriaastal sündinud, 2a+ = enne eelmist kalendriaastat sündinud jne, ad. = adultne, vanalind, ♂ = isaslind, ♀ = emaslind, ♂♀ = paar.

Tunnustatud teated. Kategooriad A, B ja C

Accepted records. Categories A, B and C

Kirde-mustlagle, *Branta bernicla nigricans* (6/6 – 1/1)

18.05.2018 Haeska, Martna khk, Läänemaa ad. (Uku Paal, Toby Green jt) (foto).

See mustlagle alamliik pesitseb Ida-Siberi ja Põhja-Ameerika tundras, Euroopasse satub ta harva. Eestis on kirde-mustlaglet seni kohatud vaid sügisel, Haeska vaatlus on esimene kevadine vaatlus. Mustlagle alamliikide vahel on täheldatud

segapesitsemist ja hübriidide eristamine “puhastest” isenditest võib vahel olla lausa võimatu.

Tulipart *Tadorna ferruginea* (18/42 – 7/11)

04.-12.07.2017 Säälä, Vigala khk, Läänemaa = Rapla mk 4 is (Tiit Külaots jt) (foto).

14.-20.07.2017 Tuula, Keila khk, Harjumaa ♀ ad. (Kaarel Võhandu) (foto).

26.07.2017 Pulgoja, Häädemeeste khk, Pärnumaa 2 is (Tiiu Tali) (foto).

10. ja 13.08.2017 Tahu, Noarootsi khk, Läänemaa (Renno Nellis, Tarvo Valker) (foto).

10.-19.08.2017 Laoküla, Harju-Madise khk, Harjumaa (Ülle Raag jt) (foto).

18.08.2017 Loksa, Kuusalu khk, Harjumaa (Ave Kruusel) (foto).

06.07.2018 Harju, Emmaste khk, Läänemaa = Hiiu mk ♀ ad. (Maie Vikerpuur, Leho Aaslaid, Toomas Vikerpuur) (foto).

Tulipardi looduslikud pesitsusalad asuvad Kagu-Euroopas, Põhja-Aafrikas, Kesk- ja Sise-Aasias. Euroopas on tulipardi konkreetsete isendite päritolu raske tuvastada, sest mitmel pool (nt Venemaal, Ukrainas ja Šveitsis) on vangistusest põgenenud isendite baasil tekkinud uued kohalikud metsistunud asurkonnad. Ukrainas on täheldatud ka metsikute isendite ja puuripõgenike segapesitsemist (Vinicombe 2008). Hollandis Eemmeeril sulgivate tulipartide päritolu tuvastamiseks märgistati sealseid linde kaelarõngaste ja GPS-saatjatega ning saadi teada, et linnud pärinevad Saksamaa ja Šveitsi metsistunud asurkondadest. Samas võib Euroopas kohata ka Aasiast pärit tuliparte – näiteks Poolas leiti Kõrgõzstanis märgistatud isend (Dirksen & Kleyheeg 2015).

Ka Eestis kohatud tulipartide päritolu selgitamine on keerukas. Eestis on vaadeldud Moskvas rõngastatud isendit (Ots & Paal 2015), kuid sealne populatsioon on pärit kohalikust loomaaiast. Seega võivad Eestisse sattuda isendid nii Moskva linnaasurkonnast, Lääne-Euroopast kui ka kagupoolsetest looduslikest asurkondadest.

Mandariinpart *Aix galericulata* (23/31 – 5/5)

23.-27.04.2017 Puurmani, Kursi khk, Tartumaa = Jõgeva mk ♂ (Rein Kalmus jt) (foto).

24.05.-23.09.2017 Põltsamaa, Põltsamaa khk, Viljandimaa = Jõgeva mk ♂ (Peter Lind jt) (foto).

17.04.2018 Palamuse, Palamuse khk, Tartumaa = Jõgeva mk ♂ (Ivo Pisuke) (foto).

18.-20.04.2018 Tartu I, Tartumaa ♂ (Arnold Kristjuhan jt) (foto).

21.-26.04.2018 Mustamäe, Tallinn, Harjumaa ♂ (Arvo Reitalu jt) (foto).

Mandariinpart on levinud Ida-Palearktises: Venemaa Kaug-Idas, Hiinas, Jaapanis. Lääne-Euroopas on ta tavaline tiigilind: hästi kodunenud Suurbritannias, aga pesitseb regulaarselt ka Madalmaades, Belgias, Prantsusmaal Austrias ja Saksamaal ning käesoleval sajandil juba Poolaski (Banks *et al.* 2008). Meil kohatud mandariinpardid pärinevad tõenäoliselt nendest metsistunud asurkondadest.

Punanokk-vart *Netta rufina* (47/63 – 8/7)

14.04.2017 Nässuma Rannaküla, Püha khk, Saaremaa ♂ (Piia Indermitte) (foto).

25.04.2017 Pärnu I, Pärnumaa ♂ (Jaak Tammekänd jt) (foto).

15. ja 17.04.2017 Saunja laht, Lääne-Nigula khk, Läänemaa ♀ (Hannu Huhtinen, Rasmus Mäki), tõenäoliselt sama isend ka **20.04.2017** Vööla meri, Noarootsi khk, Läänemaa ♀ (Renno Nellis) (foto).

28.04.2017 Puise, Ridala khk, Läänemaa ♀ (Antero Topp jt) (foto).

10.09.2017 Vahtrepa, Pühalepa khk, Läänemaa ♀ ad. (Uku Paal, Triin Kaasiku) (foto, video).

25.07.2018 Orjaku, Käina laht, Käina khk, Läänemaa = Hiiu mk ♂ (Arnold Kristjuhan) (foto).

22.09.2018 Käsmu, Haljala khk, Virumaa = Lääne-Viru mk ♂ (Bert Rähni jt) (foto).

Punanokk-vart on levinud Lääne- ja Kesk-Euroopast ida suunas Mongooliani. Põhja suunas küünib püsilevila Taani ja Poolani, juhupesitsemisi on teada Lõuna-Lätistki. Vaatluste arv Eestis on viimastel aastatel sagenenud.

Valgesilm-vart e ruskevart *Aythya nyroca* (x/x – 2/5)

29.05.2017 Kaimri, Anseküla khk, Saaremaa ♂♀ (Timo Pettay, Risto Lammin-Soila) (foto, video).

01.-23.09.2017 Veski, Märjamaa khk, Läänemaa = Rapla mk 2 ♂ 1a, 1 ♀ 1a (Andrus Jair, Ranno Puumets jt) (foto).

Lõuna- ja kagupoolse levilaga liik, keda Eestis kohatakse arvatust harvemini. Käesolevast sajandist on HK kinnitanud 8 vaatlust ja varasemast ajast kokku üldse vaid 4 teadet. Iga keskmisest ruskem ja valge sabaalusega vart ei ole veel valgesilm-vart. Lisaks tuleb vartide määramisel alati arvestada ka hübriidide võimalusega. Ei saa küll kindlalt väita,

kuid Veski külas vaadeldud noorlindude puhul võib kahtlustada kusagil lähistel pesitsemist.

Prillvaeras *Melanitta perspicillata* (6/7 – 2/2)

23.07.2017 Pärисpea, Kuusalu khk, Harjumaa ♂ ad. (Erkki Virolainen, Aulikki Alanen).

28.04.2018 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa ♂ ad (Timo Nuoranen, Timo Pettay, Jan Nordblad) (foto).

Põhja-Ameerika liik, kes Euroopasse satub suhteliselt harva, kuid näiteks Briti saartel kohatakse teda igal aastal.

Jääkaur *Gavia immer* (8/8 – 1/1)

06.10.2017 Pakri neem, Harju-Madise khk, Harjumaa ad. (Juha Saari).

Jääkaur on Põhja-Ameerika haudelind, kes talvitub ka Loode-Euroopa rannikul. Läänemerel on jääkaur harv eksikülaline. Viimati vaadeldi jääkauri Eestis 2003. aastal (Ots 2009).

Tundrakaur *Gavia adamsii* (67/79 – 5/5)

10.04.2017 Ristna, Reigi khk, Läänemaa = Hiiu mk 2a (Uku Paal) (foto).

06.05.2017 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa 2a (Kaarel Võhandu) (foto).

05.10.2017 Pakri neem, Harju-Madise khk, Harjumaa (Juha Saari).

30.09.2018 Põõsaspea neem ad (Annika Forsten, Tiiu Tali, Kaarel Võhandu, Esko Gustafsson, Riho Marja, Raul Vilks, Ene Määr, Aivar Määr) (foto).

13.10.2018 Põõsaspea neem ad (Antero Lindholm, Annika Forsten, Simon Warford, Simon Johnson).

Tundrakaur pesitseb Aasia ja Põhja-Ameerika arktilistel aladel ning talvitab mh Norra rannikul. Läänemerele satub tundrakaur läbirändel nii kevadel kui ka sügisel, harvem talvel. Kuna tundrakaur on Eesti vetes suhteliselt sage läbirändaja ning vaatluste arv on saagenud, otsustas HK tundrakauri vaatlusi alates 2019. aastast enam mitte käsitleda. Kõik varasemad teated kuuluvad aga endiselt HK poolt kinnitamisele.

Tundrakaur või jääkaur *Gavia adamsii / immer* (12/13 – 1/1)

18.10.2017 Dirhami, Noarootsi khk, Läänemaa ad. (Timo Pettay).

Kaugelt mööda lendavat tundrakauri ei ole alati võimalik jääkaurist eristada.

Mustkael-pütt *Podiceps nigricollis* (31/x – 2/2)

22.-28.04.2017 Liu säär, Tõstamaa khk, Pärnumaa (Kaarel Võhandu jt) (foto).

26.-27.05.2017 Sutlepa meri, Noarootsi khk, Läänemaa (Ranno Puumets jt) (foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes Põhja-Euroopasse eksib suhteliselt harva. Ehkki vaatluste hulk on meil viimasel kümnendil kasvanud, ei kohata mustkael-pütti Eestis igal aastal.

Suula *Morus bassanus* (13/13 – 1/1)

17.10.2018 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa 1a (Sander Sirelbu) (foto).

Põhja-Atlandi haudelind, kes Läänemerele satub harva.

Väikehüüp *Ixobrychus minutus* (x/x – 1/1)

26.-29.06.2018 Palupõhja, Puhja khk, Tartumaa (Aire Orula jt) (helisalvestis).

Lõunapoolse levilaga liik, keda ilmselt just peidulise eluviisi tõttu leitakse meil harva. Väikehüüp on Eestis 1930.–60. aastatel ka pesitsenud, aga seejärel langes liigi arvukus kogu Euroopas ning viimastest kümnenditest on meilt teada vaid üksikuid vaatlusi.

Veisehaigur *Bubulcus ibis* (0/0 – 2/1)

04.11.2018 Salme, Anseküla khk, Saaremaa alamliik *ibis* (Marco Purovesi) (foto), sama isend ka **09.-18.11.2018** Lõetsa, Muhu khk, Saaremaa (Bert Holm jt) (foto).

Esmasleid. Veisehaigur on laialt levinud Aafrikas ning Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, paiguti ka Lääne- ja Lõuna-Euroopas ning Edela-Aasias. Eestile lähimad veisehaigru pesitsusalad asuvad Kaspia ja Musta mere ääres ning Prantsusmaal ja Itaalias. Põhja-Euroopasse eksib ta harva.

Purpurhaigur *Ardea purpurea* (13/7 – 1/1)

06.05.2017 Antsu, Urvaste khk, Võrumaa (Janek Joab) (foto).

Lõuna-Euroopas suhteliselt laialt levinud lind, kes Põhja-Euroopasse satub väga harva. Eestis vaadeldi purpurhaigrut viimati 2000. aastal (Ots & Paal 2007).

Puna-harksaba *Milvus milvus* (x/>61 – 11/9)

30.03.2017 Oonurme, Iisaku khk, Virumaa = Ida-Viru mk (Tarvo Valker) (foto).

06.04.2017 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay).

15.04.2017 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Lauri Mäenpää, Minna Mäenpää, Matti Rekilä, Ira Rekilä, Gustaf Nordenswan) (foto), sama lind ka **15.04.2017** Tehumardi, Anseküla khk, Saaremaa (Hannu Juka) ja **15.04.2017** Toomalõuka, Anseküla khk, Saaremaa (Hannu Juka).

22.04.-07.05.2017 Sooblase, Hargla khk, Valgamaa (Tarmo Teppe jt) (foto).

07.04.-01.06.2018 Sooblase, Hargla khk, Valgamaa (Maidu Kõoleht, Maiki Must jt) (foto).

08.04.2018 Supsi, Kõpu khk, Viljandimaa (Meelis Sepp).

10.04.2018 Kabli, Häädemeeste khk, Pärnumaa (Margus Ellermaa) (foto).

09.05.2018 Kirbla ja Lautna, Kirbla khk, Läänemaa = Pärnu mk (Olavi Kalkko jt) (foto).

25.09.2018 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Nuoranen, Timo Pettay) (foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kelle lähimad püsivad pesitsupaigad jäävad Läti edelaossa ning kes on Eestis muutunud igaaastaseks külaliseks (Paal 2015). Viimastel aastatel on vaatlused Eestis sagenenud ning 2015. ja 2016. aastal puna-harksaba Sooblase küla maadel ka pesitses (Ots & Paal 2016). Harksabade määramine ei ole nii lihtne kui arvatakse, sest arvestada tuleb ka hübriidide võimalusega (vt allpool).

Puna-harksaba x must-harksaba *Milvus milvus x Milvus migrans* (x/1 – x/3)

24.03.-25.06.2017 Mündi, Paide khk, Järvamaa (Rein Kalmus jt) (foto).

02.04.-07.05.2017 Sooblase, Hargla khk, Valgamaa (Igor Tšeskidov jt) (foto).

29.03.-29.06.2018 Mündi, Paide khk, Järvamaa (Rein Kalmus jt) (Foto), sama lind ka **29.04. ja 30.05.2018** Aasuvälja ja Väljataguse, Türi khk, Järvamaa (Jüri Kõiv, Siim Vaar) (foto) ning tõenäoliselt sama lind ka **09.08.2018** Piiumetsa, Türi khk, Järvamaa (Aivar Määr, Ene Määr) (foto).

Viimastel aastatel on Eestis kohatud ka puna-harksaba ja must-harksaba hübriide (Paal & Forsman 2017). Soovitame vaatlejail Paide ja Hargla piirkonnas eriti tähelepanelik olla, sest HK-l puudub teadmine, mitu hübriidset isendit nendel pesitusterritooriumitel tegelikult tegutseb. Erinevate isendite eristamiseks on kõigist vaadeldud harksabadest vaja korralikke fotosid.

Madukotkas *Circaetus gallicus*² (**kuni 2017**) ($x/x - 1/1$)²

25.06.2017 Vigala khk, Läänemaa = Rapla mk 2a+ (Eedi Lelov, Raivo Endrekson, Tiit Külaots, Lauri Lelov, Meelis Uustal, Külli Uustal, Arved Bauer) (foto, video).

Madukotkas on lõunapoolse levilaga liik, keda kohatakse Eestis suhteliselt sageli. HK otsustas madukotka vaatlusi alates 2018. aastast enam mitte käsitleda. Kõik varasemad teated kuuluvad aga endiselt HK poolt kinnitamisele. Kõik madukotka teated palume edaspidi edastada Kotkaklubile.

Stepi-loorkull *Circus macrourus* (**kuni 2017**) (103/>102 -15/14)

12.04.2017 Kõnnu Suursoo, Kuusalu khk, Harjumaa ♂ ad. (Marko Poolamets) (foto).

16.04.2017 Märjandi, Ambla khk, Järvamaa ♂ ad. (Erki Aun).

26.04.2017 Perjatsi, Vaivara khk, Virumaa = Ida-Viru mk ♂ ad. (Timo Pettay).

30.04.2017 Sõrvesäär, Jämaja khk, Saaremaa 2a (Marco Purovesi) (foto).

02.05.2017 Perjatsi 2a (Timo Pettay).

05.05.2017 Perjatsi 3 is 2a (Timo Pettay)

11.05.2017 Kodesmaa, Pärnu-Jaagupi khk, Pärnumaa ♂ ad. (Eedi Lelov).

12.05.2017 Vängla, Vigala khk, Läänemaa = Rapla khk ♂ ad. (Ranno Puumets) (foto).

01.08.2017 Säreveere, Türi khk, Järvamaa ♂ ad. (Uku Paal, Triin Kaasiku) (foto).

23.08.2017 Sinalepa, Ridala khk, Läänemaa ♀ ad., sama isend ka **23. ja 24.08.2017**

Nurme, Karuse khk, Läänemaa ning **23. ja 24.08.2017** Alaküla, Lihula khk, Läänemaa (Soomes satelliitsaatjaga varustatud jälgitav lind).

23.08.2017 Vanamõisa, Keila khk, Harjumaa ♂ 2a (Janne Põlluaas) (foto), sama isend ka

24.08.2017 Tutermaa, Keila khk, Harjumaa ♂ 2a (Peter Lind) (foto).

07.09.2017 Vanamõisa, Keila khk, Harjumaa ♀ ad. (Peter Lind) (foto).

Stepi-loorkulli peamised pesitsusalad ulatuvad Ukrainast ja Lõuna-Venemaalt ida suunas Mongooliani. Viimastel aastatel on Eestis suhteliselt palju stepi-loorkulle kohatud, kuid võrreldes Soomega on meil liigi vaatlusi siiski üllatavalt vähe. Soomes on stepi-loorkull

² Kaitsekaalutlustel ei avaldata täpseid vaatluskohti.

juba alates 2003. aastast ka pesit-
senud (Björklund *et al.* 2015), harvadel
juhtudel ka soo-loorkulliga segapaare
moodustades. Põhja-Euroopas toimub
teadmata ulatuses hübriidiseerumine
ka välja-loorkulliga. Hübriidsete isen-
dite (eriti noorlindude) eristamiseks on
vajalik väga hea fotodokumentatsioon.
HK otsustas stepi-loorkulli vaatlusi
alates 2018. aastast enam mitte käsitleda.
Kõik varasemad teated kuuluvad aga
endiselt HK poolt kinnitamisele.

Stepiviu *Buteo rufinus* (2/2 –1/1)

11.09.2017 Suur-Nõmmküla, Noarootsi
khk, Läänemaa 1a (Renno Nellis, Valeri
Štšerbatõh) (foto).

Eesti 3. vaatlus. Stepiviu on levinud
Lõuna- ja Kagu-Euroopas, Kesk-Aasias ja
Lähis-Idas ning Põhja-Aafrikas. Talvitus-
alad ulatuvad lõunas India ja Kesk-
Aafrikani. Meile lähimad pesitsusalad
asuvad Bulgaarias ja Lõuna-Venemaal.

Kääpakotkas *Aquila heliaca* (0/0 – 2/2)

10.06.2018 Mägede, Järva-Madise khk,
Järvamaa 2a (Indrek Tammekänd, Eike
Vunk, Murel Truu) (foto).

12.07.2018 Kaubi, Kaarma khk, Saaremaa
2a (Rein Nellis) (foto).

Eesti 1. ja 2. vaatlus. Kääpakotka
pesitsusalad ulatuvad läänes Austriast
kuni idas Hiina idaosani. Ehkki Eestile
lähimad pesitsusalad Valgevene lõuna-
osas ja Ukrainas ei asu meist kaugel,
satub kääpakotkas Põhja-Euroopasse
harva.

Roosterind-tüll *Charadrius morinellus* (41/
ca 205 – 8/11)

01.06.2017 Sõrve Suurrahu, Jämaja khk,
Saaremaa (Timo Pettay).

19.08.2017 Kausi, Vigala khk, Läänemaa =
Rapla mk 4 ad. (Kaarel Võhandu) (foto).

27.08.2017 Põdra, Rõuge khk, Võrumaa
1a (Maidu Kõoleht) (foto).

04.09.2017 Laoküla, Harju-Madise khk,
Harjumaa ad. (Kaspar Kolk) (foto).

09.-10.09.2017 Nõmmerga, Käina khk,
Läänemaa = Hiiu mk 1a (Uku Paal, Triin
Kaasiku jt) (foto).

21.-22.09.2017 Laoküla 1a (Katrin Tarand,
Jaak Sildma jt) (foto).

08.10.2017 Väike väin, Põide khk, Saaremaa
1a (Marco Purovesi) (foto).

09.09.2018 Harilaid, Kihelkonna khk, Saare-
maa 1a (Kaja Traagel, Toomas Traagel) (foto).

Roosterind-tüllil peamised pesitsusalad
Euroopas on Šotimaal ja Põhja-Fennos-
kandias; Aasias on ta levinud Põhja-Siberis
ning Uuralites ja Lõuna-Siberi mäestikes.
Eestis on liik väikesearvuline hajus läbirändaja,
kes võib olla tavalisem, kui väheste leidude
põhjal järeldada saab. Roosterind-tüll teeb
rändepeatusi küntud põldudel, kus linde on
väga raske märgata. 2017. aastal registreeriti
Eestis rekordiliselt palju vaatlusi.

Hallrüdi *Calidris pusilla* (1/1 – 0/0)

03.-05.12.2011 Rahuste, Jämaja khk,
Saaremaa 1a+ (Uku Paal, Mariliis Paal,
Margus Ots jt) (foto).

Esmasleid. Hallrüdi pesitseb Põhja-
Ameerika arktilistel aladel ning talvitab
Kesk- ja Lõuna-Ameerikas. Euroopas on ta
haruldane eksikülaline. Rahustes vaadeldud

lind määrati algselt ekslikult leeterüdiks. Aastaid hiljem fotosid uuesti läbi vaadates selgus, et tegemist on hoopis hallrüdiga.

Puna-veetallaja *Phalaropus fulicarius*
(22/21 – 1/1)

19.-20.09.2018 Haversi, Noarootsi khk, Läänemaa 1a (Annika Forsten, Antero Lindholm jt) (foto).

Kõrg-Arktika liik, kes Põhja-Euroopas on harv külaline. Meil kohatakse punaveetallajat tavaliselt läänerrannikul sügisel, harvemini kevadel.

Hallkibu e kibutilder *Xenus cinereus*
(37/52 – 3/3)

23.05.2017 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay).

26.05.2017 Looe, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay, Risto Lammin-Soila) (foto).

31.05.2017 Kõinastulee, Jaani khk, Saaremaa (Hannes Pehlak) (foto).

Idapoolne liik, kelle lähimad pesitsusalad Peipsi taga ja Ida-Lätis ei jää eriti kaugele, kuid kes Eestis on üllatavalt harv eksikülaline. Viimasel kümnendil on hallkibu vaatlused meil siiski sagenenud.

Kõnnu-pääsujoosur *Glareola pratincola*
(0/0 – 1/1)

25.05.2017 Pikla, Häädemeeste khk, Pärnumaa 2a (Otto Samwald, Thomas Hochebner jt) (Foto).

Esmasleid. Kõnnu-pääsujoosur on lõunapoolse levilaga liik, kelle Eestile lähimad pesitsusalad asuvad Ukrainas ja

Ungaris. Kuna HK otsustas uuel käsitlemisel ainsat varasemat kõnnu-pääsujoosuri vaatlust enam mitte kinnitada (vt allpool), on Pikla vaatlus liigi uueks esmasleiuks Eestis.

Stepi-pääsujoosur *Glareola nordmanni*
(1/1 – 1/1)

22.-23.08.2017 Lahe, Kodavere khk, Tartumaa 1a (Mariliis Paal jt) (foto).

Eesti 2. vaatlus. Kagu-Euroopa ja Aasia stepilind, kes Lääne- ja Põhja-Euroopas on harv eksikülaline.

Määramata pääsujoosur *Glareola sp.*
(3/3 – 0/0)

17.06.1972 Vilsandi, Kihelkonna khk, Saaremaa (Leo Aumees).

Pääsujoosurite määramine välioludes ei ole lihtne. Kuna vaatluse kohta ei ole tõendusmaterjale ning puudub ka linnu kirjeldus, siis otsustas HK teate uuel käsitlemisel kinnitada määramata pääsujoosuri *Glareola sp.* vaatlusena.

Pikksaba-änn *Stercorarius longicaudus*
(alates 2005) (18/21 – 1/1)

19.10.2018 Põõsaspea neem, Noarootsi khk, Läänemaa 1a (Antero Lindholm, Annika Forsten).

Pikksaba-änn pesitseb tundras, ka Fennoskandias. Rändeteena kasutab liik Norra merd ja Põhjamerd ning meil on ta haruldane läbirändaja. Kuna ännide määramine ei ole lihtne, otsustas HK alates 2005. aastast võtta pikksaba-änni HK poolt käsitletavate liikide nimekirja.

Harksaba-kajakas *Xema sabini* (3/3 – 1/1)

03.06.2017 Nonni järv, Kihelkonna khk, Saaremaa ad. (Jan Mjåland, Børre Dervo).

Põhja-Ameerika ja Siberi tundraalade haudelind, kes sügistormidega (väga harva ka muudel aastaaegadel) satub vahel ka Lääne- ja Põhja-Euroopasse.

Karbuskajakas *Larus melanocephalus* (23/x – 1/1)

25.08.2018 Pärnu l, Pärnumaa 1a (Christian Widmann) (foto).

Lääne-, Lõuna- ja Kesk-Euroopa ning Väike-Aasia liik, kelle levila on viimase paarikümne aasta jooksul laienenud. Lähimad püsivad pesitsusalad paiknevad Valgevenes, Poolas, Saksamaal ja Hollandis. Eestis on karbuskajakas harv külaline, kes on meil 1960. aastatel aastatel juhuslikult isegi pesitsenud.

Lumekakk *Bubo scandiacus* (alates 2013)

(0/0 – 2/2)

28.02.2017 Vanamõisa, Vigala khk, Lääne-maa = Rapla mk (Tiit Külaots) (foto).

14.03.2017 Kaali, Püha khk, Saaremaa ♀ ad. (Rein Nellis, Raul Melsas) (foto).

Lumekakk on tsirkumpolaarse levikuga arktiline lind, kes pesitseb Põhja-Ameerika, Aasia ja ka Euroopa (peamiselt Venemaa) tundraaladel. Eestisse eksib lumekakk väga harva. HK-ni jõudnud teadete puhul on sageli tegemist valemäärangutega. Vanamõisa ja Kaali vaatlused on esimesed kinnitatud teated Eestist alates 2013. aastast, mil HK alustas lumekaku teadete käsitlemist.

Mesilassenäpp *Merops apiaster* (22/38 – 6/22)

23.05.2017 Puise, Ridala khk, Läänemaa 8 is (Uku Paal, Kaarel Kaisel) (foto).

28.05.2017 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa 4 is (Timo Pettay, Risto Lammin-Soila) (foto).

29.04.2018 Uuri, Kuusalu khk, Harjumaa (Tiiu Alliksaar, Ülo Kasema) (foto).

30.04.-02.05.2018 Kaavi, Jämaja khk, Saaremaa 9 is (Marco Purovesi jt) (foto), neist 8 is ka **04.05.2018** Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay, Timo Nuoranen) ja 1 is **04.05.2018** Anseküla, Anseküla khk, Saaremaa (Lasse Lindström).

Lõunapoolse levilaga liik, kelle lähimad püsivad pesitsusalad on Poolas, Ukrainas ja Lõuna-Venemaal ning kes on viimasel kümnendil regulaarselt pesitsenud ka Lätis. Mesilassenäppe kohatakse Eestis siiski üllatavalt harva.

Välja-väikelööke *Calandrella brachydactyla*

(12/12 – 1/1)

03.-04.05.2018 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Nuoranen, Timo Pettay jt).

Lõunapoolse levilaga liik, kes Põhja-Euroopasse eksib siiski suhteliselt tihti. Ilmselt võiks välja-väikelöökest Eestis sagedaminigi kohata, kuid paljud meie linnuvaatlejad ei ole selle liigiga tuttavad.

Tuttlööke *Galerida cristata* (alates 1991)

(x/x – 4/4)

23.-29.04.2017 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay, Arto Aaltonen, Mati Martinson jt) (foto).

14.10.2017-05.04.2018 Viljandi l, Viljandi-maa (Heidi Leivategija jt) (foto).

30.04.2018 Haapsalu l, Läänemaa (Peter Lind) (foto).

05.05.2018 Kuivastu, Muhu khk, Saaremaa (Timo Pettay, Timo Nuoranen) (foto).

Lõunapoolse levilaga liik, kes on Eestis jäänud arvatust veelgi haruldasemaks ja kelle kõiki teateid käsitleb HK alates 1991. aastast. Tuttlõoke võib välimuse järgi olla põldlõokesest õige raskesti eristatav – tuti olemasolu ei ole sugugi diagnostiline tunnus. Põhjalikult tuleb kirjeldada tiiva alapoolse ja tagaserva värvust, saba pikkust, noka kuju ja hääliitsusi. Tuttlõoke käitub sageli väga usaldavalt ning vaatluse fotoga dokumenteerimine on enamikul juhtudel lihtne.

Kivipääsuke *Ptyonoprogne rupestris* (1/1 – 1/1)

29.05.2018 Kabli, Häädemeeste khk, Pärnumaa (Margus Ellermaa).

Eesti 2. vaatlus. Lõunapoolse levilaga liik, kelle pesitsusalad ulatuvad Portugalist ja Marokost kuni Mongoolia ja Hiinani. Põhja-Euroopasse eksib kivipääsuke väga harva.

Niidukiur e. stepi-niidukiur *Anthus richardi* (21/21 – 4/5)

17.09.2017 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa 2 is (Timo Pettay).

26.09.2017 Sörve säär, Jämaja khk, Saaremaa (Tarvo Valker, Timo Pettay, Barrie Cooper) (foto).

02.10.2018 Pakri neem, Harju-Madise khk, Harjumaa (Juha Saari) (helisalvestis).

27.11.2018 Laoküla, Harju-Madise khk, Harjumaa (Ene Määr, Aivar Määr) (foto).

Lõuna-Siberi, Mongoolia ja Hiina linn, kes Euroopasse satub peamiselt sügis-rändel. Raskesti vaadeldav liik, keda leidub meil ilmselt sagedamini kui harvade vaatluste põhjal oletada võib.

Niidu-kaelustäks *Saxicola maurus* (9/9 – 1/1)

14.05.2017 Pikla, Häädemeeste khk, Pärnumaa ♂ ad (Arved Bauer) (foto).

Niidu-kaelustäksi pesitsusalad asuvad Siberis, Kesk-Aasia põhjaosas ja Kaukaasias. Eestis kohatakse teda peamiselt mai teisel poolel või sügisel.

Ruskerästas *Turdus naumanni* (1/1 – 1/1)

15.02.2018 Savka, Kodavere khk, Tartumaa 2a (Andrus Salu) (foto).

Eesti 2. vaatlus. Siberi liik, kes Euroopasse eksib harva. Siberis elavad ruskerästas (*Turdus naumanni*), rusktiib-rästas (*T. eunomus*), mustpugu-rästas (*T. atrogularis*) ja punapugu-rästas (*T. ruficollis*) ristuvad omavahel ning seetõttu kohatakse sageli ka hübriide. Savka külas vaadeldud isendil ilmselgeid hübriidile viitavaid tunnuseid ei leitud, kuid eeldatavasti on osa hübriidseid linde ruskerästast nii raskesti eristatavad, et ka antud juhtumil ei saa hübriidi rusktiib-rästaga täie kindlusega välistada.

Padu-roolind *Acrocephalus agricola* (21/24 – 1/1)

02.08.2018 Pulgoja, Häädemeeste khk, Pärnumaa ♀ ad. (Jaak Tammekänd, Pille Vahtmäe) (rõngastatud, foto).

Padu-roolinnu levila ulatub Mustast merest kuni Ida-Hiinani. Liigi lähimad teadaolevad püsipesitsusalaad jäävad Lõuna-Ukrainasse, kuid liik on pesitsenud ka Soomes (Väisänen *et al.* 2015). Kõik Eestis kohatud isendid on tabatud linnurõngastusjaamades – 3 (sh 2 esimest) Viljandimaal Vaiblas ja ülejäänud 22 Pärnumaal Pulgojal.

Siberi väike-lehelind *Phylloscopus collybita tristis* (kuni 2017) (25/29 – 1/1)

24.05.2017 Sõrve säär, Jämaja khk, Saaremaa (Timo Pettay) (helisalvestis).

Väike-lehelinnu idapoolne alamliik, keda osa autoreid peab ka eraldiseisvaks liigiks. HK lõpetas alates 2018. aastast siberi väike-lehelinnu vaatluste käsitlemise, kuna väliloludes ei ole alamliiki kindlalt võimalik määrata. Tegemist on väga probleemse taksoniga, kelle määramise, taksonoomia ja leviku osas on palju lahtisi küsimusi. Selle taksoni määramine eeldab häid vaatlustingimusi ning soovitatavalt nii hääle kui ka välimuse dokumenteerimist. Viimased uuringud (Marova *et al.* 2017) näitavad, et ka mitokondriaalse DNA analüüs ei anna määranu osas lõplikku vastust, kuna hübriidiseerumine alamliigiga *abietinus* on üsna laialdane. Siberi väike-lehelinnu määramisprobleeme on põhjalikumalt käsitletud ühes eelmises HK aruandes (Ots & Paal 2013). HK kavandab kõigi varasemate siberi väike-lehelinnu vaatluste uuesti käsitlemist.

Lääne-pöialpoiss *Regulus ignicapilla* (22/22 – 26/39)

26.05.2017 Salupeaksi, Nigula raba, Saarde khk, Pärnumaa ♂ ad. (Otto

Samwald, Thomas Hochebner, A. Ofner, R. Samwald jt).

14.06.-19.07.2017 Suur Munamägi, Rõuge khk, Võrumaa kuni 2 ♂ ad., tõenäoline pesitsemine (Jana Černova jt) (foto, helisalvestis).

05.10.2017 Puise, Ridala khk, Läänemaa ♂ (Tarvo Valker) (foto).

12.10.2017 Kabli, Häädemeeste khk, Pärnumaa ♂ (Jaak Tammekänd) (foto, rõngastatud).

19.10.2017 Kabli ♀ 1a (Jaak Tammekänd, Pille Vahtmäe, Maret Kaljulaid) (foto, rõngastatud).

23.10.2017 Sääre, Kihnu s, Tõstamaa khk, Pärnumaa ♂ (Arvo Täll) (foto, rõngastatud).

02.12.2017 Riguldi, Noarootsi khk, Läänemaa 2 is (sh 1 ♂) (Uku Paal, Mariliis Paal) (foto).

18.-20.04.2018 Harjumaa (Hermes Sarapuu) (foto).

19.04.2018 Krundiküla, Häädemeeste khk, Pärnumaa ♂ ad. (Jaak Tammekänd).

22.04.-02.05.2018 Jaagupi, Häädemeeste khk, Pärnumaa 2 ♂ ad. (Margus Ellermaa) (foto, helisalvestis).

26.04.2018 Jaagupi ♂ ad. (Margus Ellermaa).

27.04.-31.07.2018 Jaagupi ♂♀, pesitsemine, 6 poega (Margus Ellermaa, Irja Tammekänd, Jaak Tammekänd) (foto, ♂ ad. rõngastatud).

27.04.-22.05.2018 Otepää, Otepää khk, Tartumaa = Valga mk ♂♀ (Hannes Margusson jt) (helisalvestis, foto).

30.04.2018 Jaagupi ♂ ad. (Margus Ellermaa).

30.04.-17.05.2018 Kabli ♂♀ (Margus Ellermaa jt) (foto).

30.04.-28.06.2018 Krundiküla ja Jaagupi 2 ♂ ad. (Margus Ellermaa, Irja Tammekänd, Jaak Tammekänd jt) (foto, üks ♂ rõngastatud).

- 05.05.2018** Krundiküla ♂ ad. (Margus Ellermaa) (helisalvestis).
- 07.-12.05.2018** Sääre, Jämaja khk, Saaremaa ♂ ad. (Mati Martinson jt) (foto).
- 08.05.2018** Otepää ♂ ad. (Hannes Margusson) (helisalvestis).
- 18.-26.06.2018** Pärnu l, Pärnumaa ♂ ad. (Indrek Tammekänd, Jaak Tammekänd jt) (foto).
- 28.06.2018** Metsapoole, Salatsi khk, Pärnumaa ♂ ad. (Irja Tammekänd) (rõngastatud, foto).
- 18.09.2018** Kabli ♂ 1a (Irja Tammekänd, Jaak Tammekänd, Triin Leetmaa, Kulno Nauts) (rõngastatud, foto).
- 24.09.2018** Kabli ♂ 1a (Jürgen Ruut, Ingrid Aus, Imre Aus, Jaak Tammekänd) (rõngastatud foto).
- 02.10.2018** Kabli ♂ 1a (Aivo Klein, Simon Evans, Lee Gregory, Cathy Gregory) (rõngastatud).
- 04.10.2018** Kabli ♂ 1a (Meelis Leivits, Jüri Kõiv, Arne Härk, Simon Evans, Lee Gregory, Cathy Gregory) (rõngastatud).
- 13.10.2018** Kabli ♀ 1a (Aivo Klein, Irja Tammekänd, Jaak Tammekänd, Pille Vahtmäe, Jan Nordblad) (rõngastatud, foto).

Lääne-pöialpoiss on Lääne- ja Kesk-Euroopa liik, kelle levila on viimastel aastatel põhja suunas laienenud ning vaatluste hulk on Eestis oluliselt kasvanud. 2018. aastal tõestati esmakordselt Eestis lääne-pöialpoisi pesitsemine. Kuna liik on muutunud suhteliselt tavaliseks ning ta on kergesti määratav, otsustas HK alates 2019. aastast lääne-pöialpoisi vaatlusi enam mitte käsitleda. Kõik varasemad teated kuuluvad aga endiselt HK poolt kinnitamisele.

Kaelus-kärbsenäpp *Ficedula albicollis* (x/x – 6/10)

- 11.05.2017** Valga l, Valgamaa ♀ (Tarmo Teppe) (foto).
- 27.05.2017** Kudani ja Hosby vahel, Noarootsi khk, Läänemaa ♂ 2a (Jan Nordblad).
- 03.06.2017** Vilsandi s, Kihelkonna khk, Saaremaa ♂ ad. (Maija Rozenfelde, Andris Avotins) (foto, video).
- 29.04.2018** Sääre, Jämaja khk, Saaremaa ♂ ad. (Timo Pettay, Timo Nuoranen, Jan Nordblad) (Foto).
- 12.05.2018** Osmussaar, Noarootsi khk, Läänemaa ♂ 2a (Eskil Friberg) (foto).
- 08.05.-21.06.2018** Jõgela, Kihelkonna khk, Saaremaa ♂♀, pesitsemine, 3 poega (Lilian Vann) (foto).

Lõunapoolne liik, kelle lähimad püsivad pesitsusalad jäävad Ojamaa saarele (Gotland) ja keda meil kohatakse peamiselt Lääne-Saaremaal. Kaelus-kärbsenäpi emaslinde on suhteliselt raske määrata ning ta võib must-kärbsenäpiga ristuda.

Mustlauk-õgija *Lanius minor* (31/x – 3/3)

- 17.06.2017** Sääre, Jämaja khk, Saaremaa (Pekka Tainio) (foto).
- 04.-08.07.2017** Põgari-Sassi, Ridala khk, Läänemaa ad. (Alpo Koukila jt) (foto).
- 31.08.-01.09.2018** Meoma, Kodavere khk, Tartumaa 1a (Uku Paal, Mariliis Paal jt) (foto).

Lõunapoolne liik, kelle pesitsuslevila ulatus XIX sajandil Tartumaani ja XX sajandi algul Petserimaani. Nüüd satuvad Eestisse üksikisendid peamiselt hilis-kevadell ja varasügisel.

Punapea-õgija *Lanius senator* (3/3 – 1/1)

30.05.-06.06.2017 TÜRJU, Jämaja khk, Saaremaa ♂ 2a (Timo Pettay, Risto Lammin-Soila jt) (foto).

Punapea-õgija on Vahemeremaades tavaline liik, kuid Põhja-Euroopasse satub ta väga harva. Punapea-õgija määramisel tuleb kindlasti tähelepanu pöörata ka erinevate alamliikide võimalusele, sest tulevikus võidakse neid käsitleda eraldi-seisvate liikidena. Kahjuks jäi TÜRJU isendi puhul alamliik lahtiseks (*niloticus/senator*).

Roosa-kuldnokk *Pastor roseus* (25/24 – 3/3)

11.05.2018 Spithami, Noarootsi khk, Läänemaa ad. (Matias Castren, Virpi Castren jt) (foto).

19.05.2018 Kabli, Häädemeeste khk, Läänemaa ad. (Margus Ellermaa, Vilppu Välimäki, Joonas Pärnalaas, Markus Lampinen) (foto).

08.06.2018 Osmussaar, Noarootsi khk, Läänemaa ad. (Kaarel Kaisel) (foto).

Aasia ja Kagu-Euroopa steppide liik, kes mõnel aastal (sh 2018) satub arvukalt kamujale Euroopasse. Kui vanalinnu määramine on lihtne, siis noorlinnu ülesleidmine kuldnoka-parvest on raske ettevõtmine. Ilmselt on roosa-kuldnokk invasiooniaastail meil sagedasem külaline kui arvatakse.

Põhjatsiitsitaja *Emberiza rustica* (37/x – 3/3)

11.05.2017 Kabli, Häädemeeste khk, Pärnumaa (Timo Pettay).

13.05.2017 Kabli (Timo Pettay).

13.05.2017 Pakri neem, Harju-Madise khk, Harjumaa (Juha Saari) (helisalvestis).

Põhja- ja idapoolse levilaga liik, kelle arvukus on märgatavalt langenud. Eestis kohatakse põhjatsiitsitajat peamiselt läbi-rändel, aga ta on meil varem ka pesitsenud. 2017. a isendeile eelnes 8-aastane ajavahemik, mil liigi kohta ei laekunud ühtki teadet.

Väiketsiitsitaja *Emberiza pusilla* (12/13 – 1/1)

01.05.2017 Vaibla, Kolga-Jaani khk, Viljandimaa (Art Villem Adojaan, Iris Gielen) (rõngastatud, foto).

Kirdepoolse levilaga liik, keda Eestis kohatakse peamiselt rändeajal.

Mustpea-tsiitsitaja *Emberiza melanocephala* (1/1 – 1/1)

14.-16.05.2018 Paljassaare, Tallinn, Harjumaa ♂ ad. (Siim Nettan jt) (foto).

Eesti 2. vaatlus. Mustpea-tsiitsitaja on levinud Lõuna- ja Kagu-Euroopas ning Põhja-Euroopasse satub ta harva.

Punapea-tsiitsitaja või mustpea-tsiitsitaja *Emberiza bruniceps / Emberiza melanocephala* (0/0 – 1/1)

28.06.2017 Sääre, Jämaja khk, Saaremaa ♀ (Timo Pettay, Juha Metso) (video, foto).

Punapea-tsiitsitaja ja mustpea-tsiitsitaja – mõlemad võivad Eestisse sattuda – emaslin-dude eristamine ei ole lihtne ning seetõttu jääb osa isendeid liigini määramata.

Halltsiitsitaja *Emberiza calandra* (59/x – 1/1)

09.08.2018 Hiiessaare, Pühalepa khk, Läänemaa = Hiiu mk (Õie Korell) (foto).

Halltsiitsitaja on Lõuna-Euroopas tavaline, Põhjameremaades haruldaseks jäänud haudelind. Eestis on ta suhteliselt harv eksikülaline.

Tunnustatud teated. Vangistusest lahtipääsenud linnud (kategooria E)
Accepted records. Escapees from captivity (category E)

Vööthani *Anser indicus* (35/31 – 6/4)

29.03.2017 Vagula järv, Rõuge/Urvaste khk, Võrumaa (Maidu Kõoleht) (foto).

02.10.2017 Saunja laht, Lääne-Nigula/Ridala khk, Läänemaa (Aivar Veide, Kauro Kuik) (foto).

17.06.2018 Rahuste, Jämaja khk, Saaremaa 2 is (Maris Sepp, Allar Liiv) (foto), tõenäoliselt samad isendid ka **16.09.-**

05.10.2018 Rahuste, Jämaja khk, Saaremaa 2 is (Marco Purovesi, Daniel Enders, Julia Knop jt) (foto) ning ka **12. ja 21.10.2018** Tahula, Kaarma khk, Saaremaa 2 is (Jüri Etverk jt) (foto) ja **18.10.2018** Kaarma-Jõe, Kaarma khk, Saaremaa (Jüri Kõiv).

Seda Sise-Aasiast pärinevat liiki peetakse paljudes Euroopa linnuaedades ja põgenikke kohatakse meie aladel järjest sagedamini. Võõrliigina on vööthani hakanud pesitsema näiteks Madalmaades, Belgias, Suurbritannias, Prantsusmaal, Saksamaal (Banks *et al.* 2008). Soomes pesitses vööthani esimest korda 2008. aastal (Valkama, Vepsäläinen & Lehikoinen 2011).

Eskimo lagle *Branta hutchinsii* (3/3 – 1/1)

10.06.2018 Suurna, Anseküla khk, Saaremaa alamliik *minima* (Maris Sepp, Allar Liiv) (foto).

Varem peeti eskimo laglet Kanada lagle alamliigiks. Teda peetakse paljudes linnuaedades ja ilmselt kohatakse Euroopas eelkõige just vangistusest põgenenud linde. Samas on teoreetiliselt võimalik, et osa eskimo lagle alamliike võib Euroopasse sattuda ka looduslikul teel. Eskimo lagle vaatlustesse tuleb suhtuda suure tähelepanuga ning alamliigi määramiseks on vaja vaatlused põhjalikult dokumenteerida.

Mõrsjapart *Aix sponsa* (4/6 – 1/2)

14.04.2018 Rannaküla, Rannu khk, Tartumaa 2 ♂ (Helina Greenberg) (foto).

Põhja-Ameerika liik, keda peetakse paljudes Euroopa linnuaedades. Eestis kohatakse vaid vangistusest lahtipääsenud isendeid.

Tunnustamata teated
Records not accepted

Punanokk-vart *Netta rufina*

07.10.2018 Kõrgessaare.

Tundrakaur *Gavia adamsii*

19.05.2018 Pakri neem 2 is.

Puna-harksaba *Milvus milvus*

24.04.2018 Meegomäe.

Loorkakk *Tyto alba*

11.05.2018 Spithami.

Lumekakk *Bubo scandiacus*

04.04.2018 Metsapere.

Siberi väike-lehelind *Phylloscopus collybita tristis*

24.09.2017 Sääre.

Kaelus-kärbsenäpp *Ficedula albicollis*
03.06.2017 Sääre.

Halltsiisitaja *Emberiza calandra*
13.05.2017 Kabli

Eskimo lagle *Branta hutchinsii*
24.-25.06.2018 Haeska 2 is, 19.10.2018
Kakumäe ps.

**Varem tunnustatud, kuid uuel käsitusel
tagasi lükatud**
Formely accepted, now rejected

Väike-laukhani *Anser erythropus*

11.10.1997 Tali-Kaunsaare 44 is ja
12.10.1997 Pihke 9 is.

Kuna väike-laukhani oli juba 1990. aastatel väga haruldane liik, keda Eestis oktoobris üldjuhul ei kohata, siis leidis HK teadete uuel käsitlemisel, et ilma tõendusmaterjalita ei saa liigimäärangus kindel olla ning neid vaatlusi enam ei kinnita.

Tänuavaldus

HK tänab kõiki linnuvaatlejaid, kes harulduste kohtamisteed on HK-le esitanud. Ekspertarvamuste ja abi eest suur aitäh Dick Forsmanile, Kevin Karlsonile, Juho Könönenile, Antero Lindholmile, Björn Malmhagenile, Killian Mullarneyle, Jarmo Pirhonenile, William Velmalale.

Kasutatud kirjandus

Banks, A.N., Wright, L.J., Maclean, I.M.D., Hann, C. & Rehfisch, M.M. (2008) Review of the Status of Introduced Non-Native Waterbird Species in the

Area of the African-Eurasian Waterbird Agreement: 2007 Update *BTO Research Report 489*. Thetford, Norfolk.

Björklund, H., Honkala, J., Saurola, P. & Valkama, J. (2015) Petolintuvuosi 2014. Pesimistulokset ja kannankehitykset. *Linnut-vuosikirja*, 2014, 42-57.

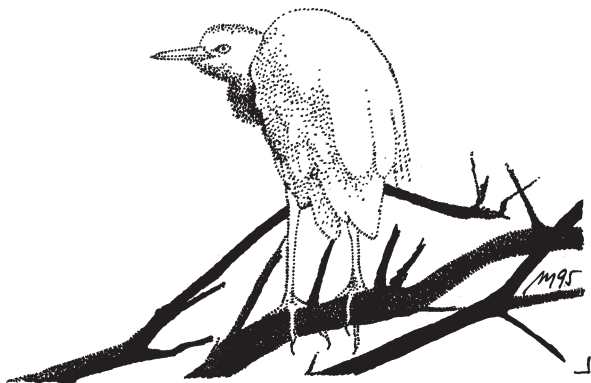
Crochet, P.-A., Barthel, P.H., Bauer, H.-G., van den Berg, A.B., Bezzel, E., Collinson, J.M., Dietzen, C., Dubois, P.J., Fromholtz, J., Helbig, A.J., Jiguet, F., Jirle, E., Knox, A.G., Krüger, T., Le Maréchal, P., van Loon, A.J., Päckert, M., Parkin, D.T., Pons, J.-M., Raty, L., Roselaar, C.S., Sangster, G., Steinheimer, F.D., Svensson, L., Tyrberg, T., Votier, S.C. & Yésou, P. (2012) AERC TAC's taxonomic recommendations: 2012 report. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.

Crochet, P.-A., Barthel, P.H., Bauer, H.-G., van den Berg, A.B., Bezzel, E., Collinson, J.M., Dubois, P.J., Fromholtz, J., Helbig, A.J., Jiguet, F., Jirle, E., Knox, A.G., Kirwan, G., Lagerqvist, M., Le Maréchal, P., van Loon, A.J., Päckert, M., Parkin, D.T., Pons, J.-M., Raty, L., Roselaar, C.S., Sangster, G., Steinheimer, F.D., Svensson, L., Tyrberg, T., Votier, S.C. & Yésou, P. (2015) AERC TAC's taxonomic recommendations: 2015 report. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.

Crochet, P.-A. & Joynt, G. (2015) AERC list of Western Palearctic birds. July 2015 version. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.

Crochet, P.-A., Raty, L., De Smet, G., Anderson, B., Barthel, P.H., Collinson, J.M., Dubois, P.J., Helbig, A.J., Jiguet, F., Jirle, E., Knox, A.G., Le Maréchal, P., Parkin, D.T., Pons, J.-M., Roselaar, C.S., Svensson, L., van Loon, A.J. & Yésou, P. (2010) AERC TAC's Taxonomic Recommendations. July 2010. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.

- Crochet, P., Barthel, P., Bauer, H., van den Berg, A., Bezzel, E., Collinson, J., Dietzen, C., Dubois, P., Fromholtz, J. & Helbig, A. (2011) AERC TAC's taxonomic recommendations: 2011 report. Available online at <http://www.aerc.eu/tac.html>.
- Dirksen, S. & Kleyheeg, E. (2015) Origin of Ruddy Shelducks moulting in the Netherlands. *4th Pan-European Duck Symposium*. Hanko, Finland.
- Marova, I., Shipilina, D., Fedorov, V., Alekseev, V. & Ivanitskii, V. (2017) Interaction between Common and Siberian Chiffchaff in a contact zone. *Ornis Fennica*, **94**, 66–81.
- Ots, M. (2009) Linnuharuldused Eestis 2007-2008. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 7. *Hirundo*, **22**, 64-96.
- Ots, M. & Paal, U. (2007) Linnuharuldused Eestis 2005-2006. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 6. *Hirundo*, **20**, 66-100.
- Ots, M. & Paal, U. (2013) Linnuharuldused Eestis 2012. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 11. *Hirundo*, **26**, 26-50.
- Ots, M. & Paal, U. (2015) Linnuharuldused Eestis 2014. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 13. *Hirundo*, **28**, 1-18.
- Ots, M. & Paal, U. (2016) Linnuharuldused Eestis 2015. Eesti linnuharulduste komisjoni aruanne nr 14. *Hirundo*, **29**, 1-13.
- Paal, U. (2015) Harksabad – meie taevahoidjad. *Eesti Loodus*, **66**, 16-21.
- Paal, U. & Forsman, D. (2017) Presumed hybrid Red x Black Kites in Estonia: analysis of 3 cases. www.estbirding.ee/artiklid
- Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehikoinen, A. (2011) Suomen III lintuatlas. Luonnontieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi/english>
- Vinicombe, K. (2008) Category D vagrants. *Frontiers in Birding. BirdGuides* (ed. M. Garner), pp. 72-80. Sheffield, UK.
- Väisänen, R., Huhtinen, H., Lampila, P., Lehikoinen, A., Lehikoinen, P., Normaja, J. & Velmala, W. (2015) Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2014 harvinaisuushavainnot. *Linnut-vuosikirja*, **2014**, 78–93.

Summary

2017–2018 Estonian Rarities: Report of the Estonian Rarities Committee

The sixteenth report of the Estonian Rarities Committee covers the years 2017–2018, but some earlier records have also been included. Altogether 178 records were definitely assessed, and 168 (94%) of these were accepted.

The records are listed in systematic order according to recommendations of AERC TAC (July 2015), and presented chronologically. Records of birds of unclear origin and escapees from captivity, as well as records not accepted are listed separately from the main list of accepted records.

The four numbers in brackets after species' name (a/b–c/d) indicate (a) the total number of records before 2017, (b) the number of individuals (if possible to judge) before 2017; (c) the number of records in 2017–2018, (d) the number of individuals in 2017–2018. X instead of a number means unknown number of records or individuals.

Details included for each record are: date(s), locality, parish (khk), district, number of individuals (is, isend), pairs (paar), nests (pesa) etc. if more than one, sex and age (if known; a = calendar year) and name(s) of observer(s). The meaning of some Estonian terms and expressions: ja = and, või = or, vahel = between, s = saar = island, laht = bay, järv = lake, soo = mire, (tõenäoliselt) sama isend = (probably) the same individual, pesitsemine = breeding, jt = and others.

Three new species in an apparently wild state (AERC category A) were added to Estonian list: in 2001 *Calidris pusilla*, in 2018 *Bubulcus ibis* and *Aquila heliaca*. In 2018, the breeding of *Regulus ignicapilla* in Estonia was confirmed.

Altogether, 390 species of apparently wild state or released species which have established self-supporting breeding populations in Estonia or in neighbouring countries (i.e. categories A–C) have been recorded in Estonia by 31.12.2018.